

Indholdsfortegnelse

Indledning	S.
3	
1. Redegørelse i hovedtræk for forløbet af og USA's rolle i:	
1.1 Golfkrigen (1990-91).....	S.
3	
1.2 Krigen i Afghanistan (fra 2001).....	S.
4	
1.3 Irak-krigen (fra 2003).....	S.
6	
1.4 Krigen i Libyen (2011).....	S.
1.5 Delkonklusion.....	S.
2. Analyse af følgende taler med fokus på motiver, retorik og appelformer:	
2.1 George Bush sr. "State of the Union Address" fra 29. Januar 1991.....	s.
2.2 George Bush jr. "State of the Union Address" fra 29. Januar 2002.....	s.
2.3 Barack Obama's "Statement on Libya" fra 28. Marts 2011	s.
2.4 Delkonklusion.....	S.
3. Diskussion – med anvendelse af IP-teorier og -begreber –af årsagerne til USA's krigsførelse i Mellemøsten	
3.1 Neorealistiske synspunkter.....	S.
3.2 Realistiske synspunkter.....	S.
3.3 Idealistiske synspunkter.....	S.
3.4 Delkonklusion.....	S.
4. En vurdering af mediernes betydning i forhold til USA's krige i Mellemøsten	

4.1 Vurdering.....	
4.2 Delkonklusion.....	S.
5. Konklusion.....	S.
6. Litteraturliste.....	S.
7. Bilag.....	S.

Indledning:

Jeg vil i denne opgave gøre rede for og analysere USA's rolle i Mellemøsten efter 1990, særligt i relation til krigen i Irak og Afghanistan og den seneste militære involvering i Libyen. USA har siden Sovjetunionens sammenbrud i 1991 haft en betydelig dominans som eneste rigtige supermagt på verdensscenen. Samtidig er der bl.a. som følge af globaliseringen og udbredelsen af de vestlige værdier og demokratibevægelser opstået store politiske og religiøse spændinger i Mellemøsten. Når dette sammenholdes med væsentlige strategiske olieforekomster, brutale anti-vestlige diktatorer og stærke fundamentalistiske kræfter, der fra denne del af verden truer USA og hele den vestlige verden med terroraktioner, står USA som den eneste supermagt tilbage med nogle vanskelige politiske og militære udfordringer.

På denne baggrund skal jeg først og i hovedtræk beskrive forløbet af og karakteren af USA's involvering i krigen i Irak og Afghanistan og den nylige militære aktion i luften over Libyen. Jeg vil dernæst gennemgå og undersøge motiverne i den førte amerikanske udenrigspolitik gennem politiske taler holdt af henholdsvis George Bush Sr., George Bush Jr. og Barack Obama for at analysere årsagerne til den amerikanske involvering i de mellemøstlige konflikter. USA har som unipolær supermagt haft stigende politiske og økonomiske interesser i den mellemøstlige region og samtidig har det globale trusselsbillede ændret sig til ugunst for USA og USA's position som hegemon. Bl.a. med udgangspunkt i de præsidentielle taler og de argumenter og motiver, der anføres heri, skal jeg på baggrund af internationale politiske teorier diskutere årsagerne til USA's krigsførelse i Mellemøsten. Jeg har i diskussionen valgt at begrænse mig til tre hovedteorier idet opgaven ellers ville blive for omfattende.

Til sidst har jeg vurderet mediernes betydning for og deres rolle i forbindelse med USA's krigsførelse i Mellemøsten med udgangspunkt i mediernes indvirkning på befolkningens

opfattelse og dermed opbakning til den førte politik og den krigsførelse, der har været en konsekvens heraf.

1. Redegørelse i hovedtræk for forløbet af og USA's rolle i:

1.1 Golfkrigen (1990-91)

Den 2. august 1990 gav Iraks daværende leder, Saddam Hussein, ordre til irakiske styrkers invadering af nabolandet Kuwait. Der var givetvis flere årsager hertil, bl.a. blokerede Kuwaits geografiske placering for Iraks adgang til store dele af kystlinjen ved den Persiske Golf og hindrede derved Iraks etablering af havne til den stadigt stigende internationale handel. Det spillede formentlig også en rolle, at Irak stod i stor gæld til Kuwait efter Irak-Iran krigen i 1980-88 og Kuwait ville ikke eftergive eller reducere irakernes gæld. Endelig havde de to lande haft eskalerende konflikter på de enorme olieressource-områder, som både Irak og Kuwait var i besiddelse af, bl.a. Rumailah-oliefeltet, som var "delt" mellem Irak og Kuwait, og hvor Saddam Hussein allerede under krigen med Iran havde beskyldt Kuwait for at have pumpet olie op fra Iraks "del". Irak anklagede også Kuwait for helt bevidst at sænke oliepriserne på verdensmarkedet efter oliekrise-pristigningerne i 1973* for at skade Iraks eksport af olie, idet Irak på grund af sin anstrengte økonomi ikke havde råd til også at sænke deres oliepriser og derved risikerede det at blive udkonkurreret på det livsvigtige oliemarked.¹

USA havde allerede tidligere haft stort fokus på Golf-området som amerikansk interessefelt for at sikre fortsat adgang til områdets enorme oliereserver, som USA aftager en stor del af sin olieimport fra. Da Saudi-Arabien umiddelbart efter Iraks invasion af Kuwait følte sig truet og bad om amerikansk militær støtte, fik USA et legitimt grundlag for at sende troppestyrker til Saudi-Arabien op mod grænsen til Irak og Kuwait og i den Arabiske Golf i løbet af efteråret 1990.² USA fik desuden vedtaget en resolution i FN's sikkerhedsråd, som gjorde det muligt, om nødvendigt, at benytte 'ultimativ magt' til at fordrive de irakiske besættelsesstyrker fra Kuwait.³

I januar 1991 indledtes så "Operation Desert Storm"⁴ hvor en koalitionsstyrke anført af USA indledte en massiv militær operation mod Irak med det formål at få besættelsen af Kuwait afsluttet og i øvrigt, at få ødelagt så meget som muligt af Iraks militære kapacitet. USA's højteknologiske våben- og kommunikationssystemer var fuldstændig overlegne overfor de irakiske styrker og i løbet af få uger var krigen overstået med få og små tab for USA og koalitionen,

¹ <http://www.faktalink.dk/bib157.bibbaser.dk/titelliste/golf/golfhele/?searchterm=golfkrigen> d. 15.12.2011

² <http://ibog.verdenefter1914.systime.dk/index.php?id=787> d. 05.12.2011

³ <http://ibog.verdenefter1914.systime.dk/index.php?id=787> d. 05.12.2011

⁴ http://www.globalsecurity.org/military/ops/desert_storm.htm d. 15.12.2011

men meget store tab og ødelæggelser på irakisk side og med Saddam Hussein ydmyget. Der blev indgået våbenhvile på to betingelser. Irak skulle afskaffe sine masseødelæggelsesvåben og acceptere, at der blev udført løbende kontrol af våbeninspektører fra FN. USA fik etableret en ny, men reelt hverken stærk eller stabil magtbalance i Golfområdet, og nye konflikter ulmede under overfladen.

** De arabiske medlemmer af OPEC havde firdoblet olieprisen til de vestlige lande i protest mod deres støtte til Israel*

1.2 Krigen i Afghanistan (fra 2001)

En ganske almindelig tirsdag morgen i New York, d. 11. september 2001, iværksatte den islamiske paramilitære⁵ terrorgruppe al-Qaeda uden varsel et terrorangreb på World Trade Center i New York og Pentagon-bygningen i Washington⁶. Al-Qaeda med Osama bin Laden som frontfigur havde gennem flere år haft som hovedformål at føre hellig krig mod den vantro vestlige verden⁷, og det dramatiske og symbolske angreb på disse centrale bygninger og institutioner i hjertet af USA viste en sårbarhed hos supermagten, der ellers af mange, både i og udenfor USA, nærmest var blevet anset som usårlig. "Twin Towers" blev jævnet med jorden og blev symbolet på den fundamentalistiske terrorisme, der dræbte næsten 3000 uskyldige amerikanske borgere på én enkelt morgen. Allerede få dage efter terrorangrebene i New York og Washington kunne både FBI og National Security Agency⁸ fastslå, at Osama Bin Laden og al-Qaeda med base i Afghanistan stod bag operationen.⁹ Det var tid til hævn og den amerikanske exceptionalistiske mentalitet tog ekstra fart. Præsident George Bush jr. indledte krigen mod terror og dem, der beskyttede terroristerne med en stærk og følelsesladet tale til Kongressen og det amerikanske folk d. 20. september 2001, hvor han bl.a. sagde: "Every nation, in every region, now has a decision to make. Either you are with us, or you are with the terrorists"¹⁰

Afghanistan havde på dette tidspunkt gennemgået adskillige regimeskift under urolige og kaotiske samfundsforhold og den ultrafundamentalistiske Taleban-bevægelse båret af religiøse fanatikere havde nu kæmpet sig til magten. Da det stod klart for USA, at Talebanstyret "lagde hus til" Osama Bin Laden og hans terror-netværk, var der et klart motiv for den amerikanske regering til at indlede et militært angreb mod Afghanistan med henblik på at få nedbrudt al-Qaeda og nu også Talebanstyret¹¹. Udover selv at være en militær og økonomisk supermagt havde USA også NATO-

⁵ <http://da.wikipedia.org/wiki/Al-Qaeda> d. 04.12.2011

⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Pentagon_building d. 04.12.2011

⁷ <http://www.faktalink.dk.bib157.bibbaser.dk/titelliste/usat/usathele/?searchterm=afghanistan> d. 04.12.2011

⁸ <http://en.wikipedia.org/wiki/9/11> d. 04.12.2011

⁹ <http://www.faktalink.dk.bib157.bibbaser.dk/titelliste/usat/usathele/?searchterm=afghanistan> d. 04.12.2011

¹⁰ http://www.washingtonpost.com/wp-srv/nation/specials/attacked/transcripts/bushaddress_092001.html d. 15.12.2011

¹¹ <http://www.faktalink.dk.bib157.bibbaser.dk/titelliste/usat/usathele/?searchterm=afghanistan> d. 04.12.2011

samarbejdet i baghånden. Endvidere udtrykte FN's sikkerhedsråd, at det uberettigede angreb på USA var en trussel mod hele det internationale samfund og anerkendte derfor USA's ret til at forsvare sig militært.¹² Den 20 september udstedte USA et ultimatum til Talebanstyret, hvori de bl.a. krævede, at hele al-Qaeda's ledelse blev udleveret til retsforfølgelse og at alle deres træningslejre blev lukket. Talebanstyret afviste at efterkomme ultimatumet. Dog blødte styret lidt op ved bl.a. at tilbyde at retsforfølge Osama Bin Laden ved en muslimsk domstol underlagt sharia-lov. Men forslaget var ikke tilstrækkeligt for USA og sammen med Storbritannien påbegyndtes kort tid efter et luftangreb mod Afghanistan, der senere blev suppleret med indsættelse af landtropper. Trods hård modstand kunne Taleban ikke ret længe modstå den militære overmagt og mistede hurtigt kontrollen over landet og måtte flygte fra Afghanistan.

USA og de allierede overtog magten i Afghanistan den 12. november 2001 og gjorde endnu et regimeskift til en realitet.¹³ Herefter begyndte forhandlinger mellem FN og repræsentanter fra etniske grupper i Afghanistan om en bredt sammensat overgangsregering ved implementering af "Bonn-aftalen"¹⁴ med den moderate pashtuner Hamid Karzei i spidsen. Regeringen blev forpligtet til at udforme en ny forfatning, der skulle sikre frie demokratiske valg i Afghanistan.¹⁵ Taleban og al-Qaeda nægtede at anerkende den nye regering og har siden ført guerillakrig mod regeringen og de internationale styrker.¹⁶ Osama Bin Laden flygtede og gik under jorden indtil han d. 2. maj 2011 blev fundet og skudt af amerikanske specialstyrker under en hemmelig mission på direkte ordre fra præsident Barack Obama.¹⁷

1.3 Irak-krigen (fra 2003)

Krigen mod terror var dog langt fra slut. Det destabiliserede al-Qaeda netværk blev også anset for at have tilknytning til Iraks leder, Saddam Hussein, som var mistænkt for at beskytte og støtte netværket. Det frygtedes samtidig, at Saddam Hussein havde - eller var på vej til at komme i besiddelse af - masseødelæggelsesvåben, herunder biologiske og kemiske våben og muligvis også atomvåben. Dette gav USA et væsentligt motiv til at gå ind i Irak, da landet således udover at støtte terrorister også udgjorde en trussel mod den internationale sikkerhed.

FN havde haft våbeninspektører (UNSCOM) i Irak i perioden fra afslutningen af første Golfkrig frem til 1998, hvor FN trak inspektørerne ud af landet, fordi det irakiske styre forhindrede og

¹² <http://www.faktalink.dk/bib157.bibbaser.dk/titelliste/usat/usathele/?searchterm=afghanistan> d. 04.12.2011

¹³ <http://www.faktalink.dk/bib157.bibbaser.dk/titelliste/usat/usathele/?searchterm=afghanistan> d. 04.12.2011

¹⁴ http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/57889FDD-2440-4A88-BAB1-CD77A970B646/0/Afghanistan200401_rettet.pdf d. 15.12.2011

¹⁵ http://forsvaret.dk/fak/documents/fak/fsmo/landestudier/02-03/strategisk_omr%C3%A6destudie_afghanistan_-_grp_02.pdf d. 04.12.2011

¹⁶ <http://www.faktalink.dk/bib157.bibbaser.dk/titelliste/usat/usathele/?searchterm=afghanistan> d. 04.12.2011

¹⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Osama_bin_Laden d. 05.12.2011

afbrød deres arbejde. Deres opgave havde været at undersøge, om Irak var i besiddelse af biologiske og kemiske våben og destruere dem, hvis de fandt nogen. Der gik mere end et år før FN's sikkerhedsråd sammensatte en ny gruppe våbeninspektører (UNMOVIC)¹⁸. Irak nægtede imidlertid de nye inspektører at komme ind i landet, hvilket øgede mistanken om Iraks besiddelse af masseødelæggelsesvåben.

I november 2001 stillede George W. Bush et ultimatum til den irakiske præsident, hvori han krævede, at Irak lod UNMOVIC få adgang til landet og dets våbendepoter, ellers ville USA gribe militært til værks.¹⁹ Irak gik modstræbende med til at lade våbeninspektørerne komme ind i landet og FN's sikkerhedsråd vedtog resolution 1441, som pålagde Irak "betingelsesløst" at samarbejde med våbeninspektørerne. Et brud på denne resolution ville få "alvorlige konsekvenser".²⁰ Trods inspektørernes ellers relativt positive rapporter til Sikkerhedsrådet var der også væsentlige kritikpunkter om manglende svar på spørgsmål vedrørende biologiske og kemiske våben. Selvom der blev lagt hårdt pres på Irak fra USA og FN nægtede Saddam Hussein fortsat at give inspektørerne adgang til visse våbendepoter og i september 2002 meddelte George Bush jr. i en tale på et NATO-møde i Prag²¹, at USA ville lede en "coalition of the willing" til at iværksætte militære skridt mod Irak, hvis Saddam Hussein ikke til fulde imødekom inspektionskravene.

Dette skete ikke og under påberåbelse af at have ret til at iværksætte en militær aktion, fordi Irak efter USA's opfattelse havde brudt FN's resolution 1441, indledtes den 20 marts 2003 et amerikansk-britisk angreb over grænsen fra Kuwait, hvor målet var hovedstaden Bagdad. Dette var imidlertid uden et egentligt FN-Mandat. Flere nationer sluttede sig til den allierede angrebsstyrke og den blev også støttet af kurdiske oprørere i de nordlige regioner. De dårligt udrustede og dårligt motiverede irakiske styrker måtte hurtigt give op overfor koalitionsstyrkerne. Det viser sig efterfølgende, at Irak ikke havde, eller at man i hvert fald ikke fandt, hverken biologiske eller kemiske våben af nogen reel betydning, hvilket har givet grundlag for en betydelig kritik af hele grundlaget for Irak-invasionen. Efter afslutningen af invasionen fokuserede de allierede i de følgende år på politimæssige og administrative opgaver i Irak med det mål at få opbygget et frit og demokratisk samfund i Irak.²² Saddam Hussein var flygtet og forblev på fri fod, indtil han blev

¹⁸ United Nations Special Commission + United Nations Monitoring, Verification and Inspecting Commission

¹⁹ http://www.faktalink.dk.bib157.bibbaser.dk/titelliste/iraa/print_iraahale/?searchterm=irak d. 04.12.2011

²⁰ http://www.faktalink.dk.bib157.bibbaser.dk/titelliste/iraa/print_iraahale/?searchterm=irak d. 04.12.2011

²¹ http://www.forsvaret.dk/fak/documents/fak/fsmo/specialer/03-04/den_strategiske_betydning_af.pdf d. 15.12.2011

²² <http://www.faktalink.dk.bib157.bibbaser.dk/titelliste/usat/usathale/?searchterm=afghanistan> d. 06.12.2011

fundet mere end et år senere, hvor han blev overgivet til Iraks overgangsregering og dømt til døden ved hængning den 5 november 2005.²³

1.4 Krigen i Libyen (2011)

Det folkelige oprør, der i 2010 var opstået i Tunesien og siden havde bredt sig til Egypten, spredte sig i februar 2011 videre til Libyen, hvor oberst Muammar al Gaddafi siden et kup i 1969 havde styret landet efter sin egen version af islamisk socialisme, hvor han reelt var i besiddelse af den samlede magt i landet, der blev udøvet diktatorisk og hårdhændet. Den folkelige opposition tog til i styrke og den 22. februar 2011 meldtes der efter flere dages voldsomme kampe mellem oppositionen og Gaddafi-styret om mange dræbte og sårede på begge sider. Gaddafi lover på TV at bekæmpe oprøret med alle midler. Få dage senere indkalder generalsekretær Anders Fogh Rasmussen til hastemøde i NATO med sigte på, at NATO skal "deltage i en international aktion i Libyen". Den Arabiske Liga beder samtidig FN's Sikkerhedsråd om at indføre en flyveforbudszone for at forhindre militære angreb på det libyske folk.

USA's relationer med Libyen har gennem mange år været anstrengte, fordi USA anså Libyen med Gaddafi i spidsen for at støtte og være i ledtog med forskellige internationale terror-netværk. Den 17. marts 2011 besluttede FN's Sikkerhedsråd med 10 ud af 15 stemmer, heriblandt USA, Storbritannien og Frankrig, en resolution, der indførte flyveforbudszone over Libyen og gav mandat til udenlandsk militær indgriben. Allerede få dage efter indledte en koalition på 22 lande, herunder Danmark, et angreb mod Gaddafis luftvåben og militære ressourcer for at vanskeliggøre og stoppe hans angreb på sin egen befolkning. Koalitionen er i den første fase styret og drevet af USA, men overgår så til at være en egentlig NATO-ledet operation. Trods en massiv indsats fra NATO's luftstyrker mod Gaddafis tropper fortsætter kampene dog i mere end 6 måneder og de afsluttes først i slutningen af oktober 2011, hvor overgangsrådet d. 20. oktober 2011 oplyser, at deres styrker har nedkæmpet den sidste modstand i Gaddafis fødeby Sirte - den sidste by, som er under det tidligere regimes kontrol og at Gaddafi selv er død.²⁴

1.5 Delkonklusion:

Da Irak i 1990 invaderede Kuwait og derved udgjorde en trussel for de omkringliggende lande - først og fremmest Saudi Arabien - fik USA et legitimt grundlag til at sætte militære styrker ind i området, som siden den kolde krig var udnævnt som amerikansk interessefelt pga. adgangen til oliereserverne, for at forhindre et Irakisk herredømme i Mellemøsten. Terrorangrebet "9/11" var

²³ http://en.wikipedia.org/wiki/Saddam_Hussein d. 05.12.2011

²⁴ <http://www.dr.dk/Nyheder/Udland/2011/10/20/132139.htm> d. 08.12.2011

en øjenåbner for den amerikanske supermagt, da det var det første angreb på amerikansk jord og ikke lignede de traditionelle krige. Krigen mod terror indledte derfor en ny æra i USA's udenrigspolitik hvor målet var at eliminere terrorister verden over og ikke begrænset til enkelte stater eller nationer. Oprøret i Libyen førte til store folkedrab og USA var i starten i front med at lede en kollision mod det libyske regime men overlod hurtigt kampen til at være en NATO-ledet operation.

2. Analyse af følgende taler med fokus på motiver for krigsdeltagelse samt anvendt retorik og appelformer:

I henhold til USA's grundlov the U.S. Constitution skal USA's præsident løbende informere the U.S. Congress om landets tilstand. Disse "State of the Union" taler bliver sædvanligvis afholdt hvert år i januar måned, når kongressen mødes til en ny samling²⁵. Talerne har til formål at orientere kongressen om nationens tilstand både økonomisk, samfundsmæssigt, politisk og militært, samt at informere kongressen om præsidentens kommende lovgivningsmæssige initiativer og de nationale aktuelle prioriteter²⁶. Talerne indeholder derfor præsidentens syn på en række forskellige samfundsforhold, men landets økonomiske situation og et eventuelt militært engagement i en konflikt eller krig, er sædvanligvis centrale punkter i talerne.

Præsident Barack Obamas "Statement on Libya" tale er ikke en "State of the Union" tale, men en tale holdt på the National Defense University i Washington og talen er derfor af en anden karakter alene omhandlende præsidentens betragtninger omkring USA's involvering i krigen i Libyen.

På baggrund af disse præsidentielle taler kan man analysere de tre præsidenters individuelle begrundelser for hver deres indgriben i mellemøstlige konflikter.

2.1 George Bush sr.'s "State of the Union Address" fra 29. Januar 1991

Præsident Bush betragter Golfkrigen som mere end et forsvar for et enkelt land. Golfkrigen er for ham starten på en ny verdensorden, her få år efter den kolde krigs afslutning, hvor nationer står sammen imod aggressioner: "What is at stake is more than one small country, it is a big idea – a new world order, where diverse nations are drawn together in common cause...", "The world has said this aggression will not stand,..", "With few exceptions the world now stands as one."²⁷

²⁵ <http://usgovinfo.about.com/od/thepresidentandcabinet/a/souhistory.htm> d. 10.12.2011

²⁶ <http://www.gpoaccess.gov/sou/index.html> d. 11.12.2011

²⁷ George Bush sr.'s "State of the Union Address" side 1, linje 7+12+16

I den sidste del af talen kommer Bush ind på den konkrete baggrund for Golfkrigen, som er Saddam Husseins invasion af et forsvarsløst Kuwait. Formålet med krigen var at drive Irak ud af Kuwait, genindsætte Kuwaits retmæssige regering og sikre stabilitet og sikkerhed i regionen. Præsident Bush uddyber endvidere ønskerne om stabilitet og sikkerhed af Kuwait ved at understrege, at USA ikke ønsker at ødelægge Irak, men at USA ønsker en Persisk Golf uden konflikter²⁸. Derudover nævner præsident Bush, at det også er nødvendigt at forhindre, at kontrollen over verdens oliereserver falder i hænderne på en diktator som Saddam Hussein, hvilket vil give Saddam Hussein mulighed for at finansiere yderligere aggressioner²⁹.

I den del af talen som vedrører Golfkrigen taler Bush gentagne gange til amerikanernes nationalfølelse, stolthed og ære: "We are Americans – part of something larger than ourselves."³⁰ Således definerer Bush det amerikanske folk - ikke som selviske enkeltindivider - men som en kollektiv enhed for demokratiske og fredsskabende værdier.

Talen bærer stærkt præg af den amerikanske exceptionalistiske identitet, hvor den generelle mentalitet er troen på USA som den absolut ledende nation indenfor opretholdelse og etablering af verdensfreden, "pax americana". Dertil appellerer han generelt i den første del af talen hyppigt til appelformen patos med den amerikanske stolthedsfølelse ved gentagne gange at hylde USA som verdensgaranten for frihed og sikkerhed³¹. Retorisk benytter han sig af ironi og humor, som løfter talens ellers tunge tone: "If anyone tells you America's best days are behind her, they're looking the wrong way"³². Dette appellerer til ironien og humoren hos folk, hvilket giver en følelse af positivitet og samtidigt med sætningens budskab skaber det en opstemthed og et gåpåmod. Bush appellerer også flere steder til følelsen af sammenhold ved at henvise til det fælles arbejde i De Forenede Nationer for at finde en fredelig løsning: "The war in the Gulf is not a war we wanted. We worked hard to avoid war"³³ og til den militære opbakning fra 28 lande over 6 kontinenter samt koalitionsens villighed til også at bidrage til den økonomiske byrde af aktionen³⁴. Herved giver han amerikanerne følelsen af ikke at være i denne konflikt som den aggressive part, men som den fredsskabende og samarbejdende part, der har moralen og retfærdigheden på sin side: "Our cause is just. Our cause is moral. Our cause is right"³⁵. Han gør her brug af appelformen etos.

²⁸ George Bush sr.'s "State of the Union Address" side 5, linje 9+13+15

²⁹ George Bush sr.'s "State of the Union Address" side 5, linje 23

³⁰ George Bush sr.'s "State of the Union Address" side 1, linje 4

³¹ George Bush sr.'s "State of the Union Address" side 1, linje 5+33 + side 2, linje 1

³² George Bush sr.'s "State of the Union Address" side 2, linje 8

³³ George Bush sr.'s "State of the Union Address" side 5, linje 4

³⁴ George Bush sr.'s "State of the Union Address" side 1, linje 13+ side 6, linje 4

³⁵ George Bush sr.'s "State of the Union Address" side 6, linje 26

Bush anvender generelt ofte appelformerne patos og etos. I omtalen af Saddams invasion kalder Bush den "unprovoked" og benytter et voldsomt billedsprog: "... his ruthless, systematic rape of a peaceful neighbour – violated everything the community of nations holds dear."³⁶ til at vække vrede følelser og forfærdelse hos amerikanerne. Han fremprovokerer en hadefuld opfattelse af Saddam Hussein og hans uretmæssige gerninger, hvorved han får en moralsk opbakning fra folket. For yderligere at tydeliggøre den retfærdige og moralske sag bruger han retorisk en kontrast for at dramatisere forskellen på de to samfundsordner "... to lead the world away from dark chaos of dictators, toward the bright promise of a better day."³⁷

For at øge sin egen troværdighed samt øge folkets tillid til sine militære aktioner i Irak, anvender Bush tidligere succesrige historiske begivenheder som rygdækning: "A year and a half ago, in Germany, I said our goal was a Europe whole and free. Tonight Germany is united. Europe has become whole and free, and America's leadership was instrumental in making it possible."³⁸ Bush forsøger herved at bevise, at hans dømmekraft og handlekraft tidligere har vist sig korrekt, hvilket derfor giver en bedre forudsætning for, at han også er troværdig denne gang.

2.2 George Bush jr. "State of the Union Address" fra 29. Januar 2002

Præsident Bush holder sin tale blot 4-5 måneder efter terrorangrebet på World Trade Center samt Pentagon og han angiver i sin tale to formål med det han kalder "krigen mod terror". Først og fremmest vil USA fjerne terroristleje, forpurre terroristplaner og stille terroristerne til regnskab for deres handlinger og dernæst forhindre terrorister og regimer, der søger at få kemiske, biologiske eller atomvåben, i at true USA og verdens frie lande³⁹.

Motivet for den militære invasion er således at beskytte det amerikanske folk mod yderligere terroristangreb, men der ligger også et ikke-ubetydeligt element af hævn i motiverne ved at han erklærer, at ingen skyldig terrorist slipper godt fra et sådant terrorangreb - at retfærdigheden skal sejre: "Even 7,000 miles away, across oceans and continents, on mountaintops and in caves - you will not escape the justice of this nation."⁴⁰

Bush appellerer allerede i talens første sætning til patos, hvor han tegner et trykket og anspændt stemningsbillede ved at indlede med en kontant og alarmerende konklusion om landets bekymrende situation: "... our nation is at war, our economy is in recession, and the civilized

³⁶ George Bush sr.'s "State of the Union Address" side 1, linje 10 + 11

³⁷ George Bush sr.'s "State of the Union Address" side 4, linje 40

³⁸ George Bush sr.'s "State of the Union Address" side 1, linje 17

³⁹ George Bush jr.'s "State of the Union Address" side 2, linje 4 +14

⁴⁰ George Bush jr.'s "State of the Union Address" side 1, linje 21

world faces unprecedented dangers." Med den direkte indledning skærper han lytternes opmærksomhed ved at skabe en krisestemning for allerede i den følgende sætning at skabe kontrasten hertil ved at give dem troen på sig selv og på landets evner til at overkomme disse kriser: "Yet the state of our Union has never been stronger."⁴¹ Således benytter præsident Bush sig allerede fra starten af patos ved at danne forskellige modsatrettede stemningsbilleder og appellere til befolkningens følelser.

I starten af talen benytter Bush sig retorisk af ironi ved at udstille terroristernes hyklery og appellere til folkets hævnfølelse: "Terrorists who once occupied Afghanistan now occupy cells at Guantanamo Bay. And terrorist leaders who urged followers to sacrifice their lives are running for their own."⁴² Endvidere hylder han de fremskridt krigen har medført for det afghanske folk, som er befriet for sult og brutal undertrykkelse og appellerer således til amerikanernes stolthed⁴³.

Den optimistiske stemning han herved får skabt vendes dog brat, da han drejer fokus væk fra den militære succes til de tab af menneskeliv terrorangrebet og krigen har medført. Bush gør sorgen personlig og nærværende for lytterne ved at referere til tre forskellige mennesker, som hver især sørger over tabet af sønner, en far eller en mand⁴⁴. Bush appellerer her til de stærke sorgfølelser hos folk, der enten selv har mistet deres kære eller som bliver rørt af de tragiske historier, han refererer til. Det er også en måde at sætte konkrete billeder på sorgen, hvilket gør, at de fleste bedre kan relatere sig til situationerne. De mange tragiske dødsfald for så kort tid siden giver Bush en følelsesmæssig support til den krig han, har sat i gang.

Han fortsætter med at retfærdiggøre sin krig mod terror og løfter sløret for sine intentioner om at udvide krigen til mere end blot terroristerne i Afghanistan: "...our war against terror is only beginning.", "Thousands of dangerous killers ... are now spread throughout the world like ticking time bombs, set to go off without warning.", "Yet, tens of thousands of trained terrorists are still at large."⁴⁵ Han benytter sig her stadig af patos men ændrer følelsesbilledet fra hævn og sorg til frygt - frygten for den evigt lurende terrorist, der ikke blot udgør en trussel for USA, men også for resten af verden. Samtidigt definerer han specifikt de tre lande, der ifølge ham udgør den største trussel som "An axis of evil"⁴⁶. Derved inddrager han disse lande som fjender i kampen mod terrorismen og gør det desuden til et historisk, moralsk og ærefuldt ansvar for USA at stå som

⁴¹ George Bush jr.'s "State of the Union Address" side 1, linje 2+3

⁴² George Bush jr.'s "State of the Union Address" side 1, linje 9

⁴³ George Bush jr.'s "State of the Union Address" side 1, linje 7

⁴⁴ George Bush jr.'s "State of the Union Address" side 1, linje 25 + 28

⁴⁵ George Bush jr.'s "State of the Union Address" side 2, linje 5 + 6 + 9

⁴⁶ George Bush jr.'s "State of the Union Address" side 2, linje 42

frihedens vogter "it is both our responsibility and our privilege to fight freedom's fight"⁴⁷ og han erklærer gentagne gange "Our cause is just"⁴⁸ for at fastslå netop den retfærdighed, han mener, at USA's aktion tilvejebringer. For endvidere at distancere sig fra terroristerne omtaler Bush dem som "Terrorist underworld", "Terrorist parasites" og "They are as wrong as they are evil"⁴⁹. Derved påtager han sig som den gode mod den onde den moralske ret til at gribe ind overalt, hvor terroristerne befinder sig, samtidigt med at han truer de lande, som viger tilbage for at gribe ind overfor terroristerne i deres eget land: "Make no mistake about it: if they do not act, America will"⁵⁰

Bush gør således retorisk stor brug af folkets stærke følelser efter terrorangrebet 9/11 og patos bliver hyppigt benyttet til at appellere til meget omskiftelige stemningsbilleder og følelser omkring hævn, sorg, frygt og frihedsidealer.

2.3 Barack Obama's "Statement on Libya" fra 28. Marts 2011

Indledningsvis angiver præsident Obama motivet til den militære aktion over Libyen til at være forsvaret for det libyske folk mod dets tyranniske leder Muammar Gaddafi, som angreb sit eget folk og dermed mistede folkets tillid og sin legitime ret til at lede Libyen⁵¹. Obama henviser til USA's historiske rolle som ledarnation for global sikkerhed og frihed: "When our interest and values are at stake, we have a responsibility to act. That is what happened in Libya..."⁵².

Først senere i talen kommer Obama ind på USA's strategiske motiv for at forhindre Gaddafis massakre på sit eget folk: "A massacre would have driven thousands of additional refugees across Libya's borders, putting enormous strains on the peaceful-yet fragile-transition in Egypt and Tunisia"⁵³. At beskytte de spirende oprørsbevægelser i regionen og give dem mulighed for at spredes til nabolande tjener således et højere formål end den rene beskyttelse af et undertrykt libysk folk.

Obamas tale er i meget høj grad præget af fornuftsrationer og fornuftsargumentation og appellerer derfor ofte til logos. Han bruger en del af talen på at argumentere imod både dem der ikke ønsker en militær aktion i Libyen og dem, der ønsker en stærkere militær aktion. Her appellerer han til idealer: "...cannot be an argument for never acting on behalf of what is right",

⁴⁷ George Bush jr.'s "State of the Union Address" side 3, linje 8

⁴⁸ George Bush jr.'s "State of the Union Address" side 1, linje 30 + 32

⁴⁹ George Bush jr.'s "State of the Union Address" side 5, linje 2 + side 2, linje 19+26

⁵⁰ George Bush jr.'s "State of the Union Address" side 2, linje 29

⁵¹ Barack Obama's "Statement on Libya" side 1, linje 16 + 19

⁵² Barack Obama's "Statement on Libya" side 1, linje 8

⁵³ Barack Obama's "Statement on Libya" side 2, linje 57

“...our responsibilities to our fellow human beings.....would have been a betrayal of who we are”, til forførdelse: “..we were faced with the prospect of violence on a horrifict scale.”⁵⁴ men især til den kølige fornuft: “”We also had the ability to stop Gaddafi’s forces in their tracks without putting American troops on the ground”⁵⁵ og senere i talen hvor han taler imod en mere indgribende militær aktion: “To be blunt, we went down that road in Iraq....But regime changes there took eight years, thousands of...lives, and nearly a trillion dollars. That is not something we can afford to repeat in Libya”⁵⁶. Her ligger kernen i Obamas argumentation. USA ønsker ikke igen at stå alene med ansvaret efter krigen, betale størsteparten af omkostningerne og risikere amerikanske soldaters liv. Derfor ønsker Obama, at andre kollationslande tager et større ansvar.

I talen lægger Obama op til en ny definition af amerikansk lederskab i militære aktioner, idet USA ikke skal kæmpe for idealer alene, men i større omfang skal være en del af en koalition, hvor USA som noget nyt ikke behøver være den ledende nation. I sine bestræbelser for at overbevise amerikanerne herom bruger han igen udprægede fornuftsbetragtninger: ”Because of this transition to a broader, NATO based coalition, the risk and cost of this operation-to our military and to American taxpayers-will be reduced significantly” og “American leadership is not simply a matter of going it alone and bearing all of the burden ourselves. Real leadership creates the conditions and coalitions for others to step up as well, to work with allies and partners so that they bear their share of the burden and pay their share of the costs and to see that the principles of justice and human dignity are upheld by all.”⁵⁷

2.4 Delkonklusion:

Bush sr.’s udtrykte motiv for indgriben i Golfkrigen var at beskytte Kuwait mod den irakiske aggression og forhindre, at Kuwaits oliereserver kunne finansierer yderligere irakisk aggression., mens Bush jr.’s motiv for indgriben i Afghanistan og Irak var at fange terroristerne samt forhindre ny terrorisme f.eks. med masseødelæggelsesvåben. Både George Bush sr.’s og jr. retfærdiggør deres motiver for indgriben i Mellemøsten ved udstrakt brug af patos ved at appellere til befolkningens følelser som stolthed, hævn, frygt og sorg. Herved opnår de en følelsesmæssig folkelig opbakning til deres krigsførelse. Retorisk benytter de sig begge af ironi for at distancerer sig yderligere fra ”fjenden” og tydeliggør kontrasten mellem os ”de gode” og dem ”de onde”. Obama benytter sig i sin argumentation for deltagelse i krigen i Libyen både af patos og logos. I starten af talen appellerer han til amerikanernes særlige forpligtelse til at opretholde global

⁵⁴ Barack Obama’s ”Statement on Libya” side 2, linje 50+51+54

⁵⁵ Barack Obama’s ”Statement on Libya” side 2, linje 52

⁵⁶ Barack Obama’s ”Statement on Libya” side 3, linje 9

⁵⁷ Barack Obama’s ”Statement on Libya” side 2, linje 32 + side 3, linje 27

sikkerhed samt til amerikanernes sympati og medfølelse med det libyske folk. Efterfølgende balancerer han sin tale ved at appellere til logos og argumenterer for USA's tilbageholdenhed med at lede og deltage i krigen ud fra en fornuftspræget indgangsvinkel ved at henvise til den økonomiske byrde og tab af amerikanske liv. Obama's udtrykte motiv for deltagelse i krigen i Libyen er at beskytte den libyske befolkning mod folkemord og dermed forhindrer, at flygtningestrømme til Tunesien og Ægypten vil risikere oprørsbevægelsernes fremskridt i disse lande.

3. Diskuter - med anvendelse af IP-teorier og -begreber - årsagerne til USA's krigsførelse i Mellemøsten

Motiverne for USA's krigsførelse i Mellemøsten siden 1990 har været af disparate årsager og kan derfor begrundes med disparate økonomiske og politiske hensigter. Ud fra de omtalte fire krige har jeg valgt at inddele dem i tre hovedteorier indenfor international politik: Neorealisme, Realisme og Idealisme for herigennem at give et overblik over USA's økonomiske og politiske hensigter for krigsførelse i Mellemøsten. Det er dog vigtigt at holde sig for øje, at der kan argumenteres for mange forskellige økonomiske og politiske hensigter, og at nedenstående skema derfor er en personlig vurdering.

	Neorealisme	Realisme	Idealisme
Golfkrigen	Udenrigsøkonomi	Sikkerhedspolitik/ <i>Samuel P. Huntington</i>	Princip-politik
Krigen i Afghanistan	Prestige-politik	Sikkerhedspolitik/ <i>Samuel P. Huntington</i>	Sikkerhedspolitik
Irak-krigen	Udenrigsøkonomi	Sikkerhedspolitik/ <i>Samuel P. Huntington</i>	Sikkerhedspolitik
Krigen i Libyen	Prestige-politik	Udenrigsøkonomi/ <i>Samuel P. Huntington</i>	Princip-politik

3.1 Neorealisme:

Neorealismen baserer sig på en tankegang, der tilsiger, at historien vil udvikle sig cyklisk, hvilket vil sige, at USA's position i den internationale hierarkiske system, som alle verdens lande indgår i,

ikke vil være konstant. Ud fra den neorealisticke teori har USA det derfor som sit vigtigste mål at sikre sin egen status som unipolar supermagt i dette internationale system.

Efter den kolde krigs afslutning var USA den eneste supermagt, hvilket bevirkede, at hele verden nu blev en del af den amerikanske interessesfære. Da Irak invaderede Kuwait opfattede USA det derfor som en udfordring mod dets unipolaritet. Eftersom USA ikke længere havde en magtbalance til Sovjetunionen at tage hensyn til kunne USA frit engagere sig i en krig mod Irak, som under den kolde krig havde haft større tilknytning til Sovjet end til USA.

Sammen med Kuwait besidder Irak nogle af verdens største oliereserver – Kuwait med 104 mia. tønder olie (2011)* og Irak med 15 mia. tønder olie (2011)*. Ser man på disse reserver fra en neorealisticke synsvinkel vil man kunne fremhæve både betydelige udenrigsøkonomiske og magtpolitiske interesser som begrundelse for USA's indgriben i Irak.

I et hierarkisk system med USA som hegemon ville en irakisk invasion af Kuwait udgøre en trussel for magtbalancen, da de med de enorme samlede oliereserver ville kunne skabe en regional stormagt med Irak i centrum, som ville få betydelig indflydelse på prisfastsættelsen af olie på verdensmarkedet og således potentielt både true USA's interesser i andre lande i regionen og true USA's adgang til de nødvendige oliereserver og dermed føre til ændringer i USA's kapabiliteter. På linje med Golfkrigen vil USA's indgriben i Irak i 2003 ud fra et neorealisticke synspunkt være begrundet i udenrigsøkonomiske årsager. Olien er stadig en aktuel faktor og en attraktiv ressource for verdens stater - især for stater med en høj olieafhængighed som USA, som dagligt importerer 10,27 mio. tønder olie (2009)*. Ved at vælte Saddam Hussein og hans autokratiske regime skabte USA et udgangspunkt for en ny regering, som ville være venlig stemt overfor USA, hvorved truslen mod USA's økonomi ville forsvinde og USA's position som eneste supermagt i hierarkiet vil kunne opretholdes. Økonomiske ressourcer vil altid udgøre rammen for militær styrke og dermed magtposition. Et andet element i krigen i Irak var USA's mistanke eller tro på, at Irak havde masseødelæggelsesvåben, hvorfor det tillige var ud fra et sikkerhedspolitisk motiv, at USA gik ind i Irak.

Krigen i Afghanistan var en reaktion på terrorangrebet "9/11" i 2001, hvor USA for første gang i århundreder blev angrebet på egen jord og viste sig uforberedt og overraskende sårbart. Den exceptionalistiske selvopfattelse, der har hersket gennem USA's historie, har været med til at føre amerikanerne ind i det 21. århundrede som verdens absolutte hegemon - den sejrende, fredsskabende nation. Den opfattelse blev udfordret ved dette angreb og behovet for at vise sig som den supermagt, USA bliver anset som og anser sig selv som, var betydeligt voksende umiddelbart efter angrebet. Angrebet repræsenterede en modstand mod amerikanernes

udbredelse af egne værdier og eftersom intet land kan hamle op med den amerikanske militære overmagt måtte angrebet komme i form af terrorisme. Netop på grund af USA's unipolaritet er der ingen magtbalance til at holde sådanne terrorangreb nede. Ved at erklære krig mod al-Qaeda og Taleban kunne USA demonstrere omfanget af sine militære ressourcer og derved få respekten og den hierarkiske status som supermagt tilbage. Hævnmotivet stod meget tydeligt hos amerikanerne efter angrebet og derfor kan det anses som af prestige-politiske årsager, at USA vælger at gå militært ind i Afghanistan.

På tidspunktet for krigen i Libyen, var USA fortsat militært engageret i Afghanistan og Irak, hvor krigen ganske vist var afsluttet men hvor det amerikanske militær fortsat var en afgørende støtte for landenes nye regeringer. Denne langvarige militære forpligtelse medførte enorme udgifter for USA. For at minimere sine omkostninger kan USA i sidste ende blive tvunget til at opgive sin position som hegemon. På den måde kan sejren i Afghanistan og Irak medføre, at USA nærmere mister sin position frem for at forstærke den. Ifølge teorien om hegemon og imperial overstretch⁵⁸ er det karakteristisk, at en hegemon på vej ned i status vil gribe til krige og udvidelse af imperium på bekostning af en sund økonomi til glæde for landets befolkning, hvorved nedgangen fremskyndes og nye magter vil opstå.

USA ønskede ikke også at påtage sig ansvaret for krigen i Libyen og den efterfølgende genopbygning og valgte derfor at overlade ledelsen af krigen til NATO. Derved gav USA for første gang afkald på lederpositionen i en krig af økonomiske grunde. For at begrænse prestigetabet deltog USA i krigen, hvorfor der kan argumenteres for et prestige-politisk motiv for at deltage i krigen i Libyen og vise sig som en nødvendig del af en militær koalition.

(* Central Intelligence Agency – The World Factbook ([HYPERLINK: "https://www.cia.gov/index.html" \t " blank"](https://www.cia.gov/index.html) <https://www.cia.gov/index.html>) d. 06.12.2011)

3.2 Realisme:

Ud fra en realistisk teori er USA alene styret af dets konstante interesse i at fremme sin egen sikkerhed og magt i en verden, hvor der altid vil være konflikter.

Ifølge Huntingtons teori om civilisationernes sammenstød vil fremtidige konflikter opstå mellem civilisationer som centrale aktører frem for nationer og særligt mellem den vestlige, den kinesiske og den muslimske civilisation. Den kristne og den muslimske civilisation vil være de første til at bekrige hinanden på grund af udbredelsen af de amerikanske og vestlige værdier demokrati og kapitalisme som følge af den øgede globalisering. Denne udbredelse af vestlig kultur til de ikke-vestlige lande kan forårsage modreaktioner på alle politiske og økonomiske punkter, da den

⁵⁸ Kennedy, Paul: "The Rise and Fall of Great Powers", 1987

vestlige udbredelse truer den oprindelige kultur. Terrororganisationer som al-Qaeda, der ikke er tilknyttet en bestemt nation og som derfor krævede nye forebyggende forholdsregler, er netop modreaktioner på denne globalisering.

For at bygge videre på Huntingtons "Clash of Civilization" teori kan Irak-krigen ses om et led i de begyndende konflikter mellem civilisationer. USA vil sikre samfundet mod terrorisme og derfor også mod al-Qaeda, som USA mente, at Saddam Hussein skjulte og som således var en latent trussel for USA's sikkerhed. Derfor gik USA militært ind i Irak for at fjerne Saddam og hans autokratiske regering. Angrebet 9/11 og de efterfølgende krige i Afghanistan og Irak synes således at bekræfte Huntingtons teori. Barry Buzan mener i modsætning til Huntington, at konflikter vil være geografisk betingede og opstå mellem hegemonen USA og en regionstat, som ønsker at blive en regional hegemon og derved udfordrer USA's interesser i regionen, hvilket passer på Golfkrigen.

Fra et realistisk synspunkt vil man kunne argumentere for et sikkerhedspolitisk motiv for invasionen i Afghanistan og Irak. USA ønskede alliancer for at forstærke sin egen position som unipol og derigennem styrke sin sikkerhed ved hjælp af militær afskrækkelse og få udbredt sine egne værdier. Truslen fra Afghanistan bestod i terroristtræningslejrene og opbakningen fra Taleban-styret til terroristbevægelsen al-Qaeda, der på trods af ringe udstyr og svag økonomi har været i stand til at iværksætte angreb overalt i verden. Derudover har terroristerne også den fordel, at de opererer på små områder, hvor det er sværere at sætte angreb ind imod dem i forhold til den traditionelle nationalstat.

Derfor greb USA ind i Afghanistan for at uskadeliggøre terroristerne og demonstrerer omfanget af sin militære magt med den hensigt at få stoppet terroristernes angreb.

For yderligere at befæste sin magtposition som hegemon etablerede præsident Bush i 2002⁵⁹ sikkerhedsdoktrin: "Bush-doktrinen" ifølge hvilken USA tiltog sig retten til til enhver tid at anvende militære magtmidler forebyggende, og altså uden at landet var angrebet, for at styrke sine sikkerhedspolitiske interesser. Denne doktrin er i modstrid med tidligere tiders principper omkring retfærdiggørelse af krig, hvor krig skal være modsvar på en trussel.

Ud fra en realistisk teori ville man kunne argumentere for, at USA valgte at gå ind i Golfkrigen af sikkerhedspolitiske årsager for at begrænse den muslimske dominans. Et dominerende Irak i Mellemøsten ville udfordre USA som hegemon og ville derfor udgøre en stor sikkerhedsmæssig trussel for USA's interesser i regionen.

Krigen i Libyen var en støtte til oprørsbevægelsen, som havde spredt sig i forbindelse med det

⁵⁹ Branner, Hans: "International Politik" Columbus, 2006– side 9

"arabiske forår", hvor oprørsbevægelser i Ægypten og Tunesien havde væltet diktaturledelserne. Ud fra realisme teorien vil sådanne konflikter altid opstå medmindre de holdes nede af en magtbalance mellem stater, som har modsatrettede interesser. I Libyen havde USA et interessesammenfald med oprørerne og krigen var en måde at støtte disse nye svage kræfter i landet og dermed udbredelsen af USA's og vestens demokrativærdier for derigennem at befæste USA position som hegemon. Da også Libyen er et betydeligt olieproducerende land vil USA tillige have et udenrigsøkonomisk motiv til at deltage i krigen for at forhindre Gaddafis fortsatte magt over oliereserverne og sikre USA's og vestens adgang til olien.

3.3 Idealisme:

Ud fra en idealistisk synsvinkel vil verdens konflikter aftage lineært over tid efterhånden som stater vil indgå i kollektiv sikkerhed og acceptere forhandlingsresultater frem for at bekrige hinanden. Ligeledes vil globaliseringen forstærke interdependensen, som vil afskrække stater fra at starte konflikter

Hver gang før USA anvendte militære magtmidler i Mellemøsten var FN's sikkerhedsråd involveret i optakten i form af vedtagelse af resolutioner og for 3 af krigenes tilfælde (Irak krigen i 2003 undtaget) gav FN USA et mandat til den militære invasion imod de autokratiske regimer. Kuwait var medlem af FN og derfor havde det ifølge FN's artikel 5 krav på den nødvendige støtte fra de resterende FN-medlemmer, da det blev angrebet af et land udefra FN. Derfor var det af princip-politiske årsager, at USA greb ind i golfkrigen. Ved krigen i Afghanistan udgjorde Osama Bin Laden og al-Qaeda netværket en stor trussel mod USA, hvilket man kunne se i form af de højprofilerede skader, som de var i stand til at påføre en supermagt som netop USA. Det var nemt for terroristerne at gemme sig i svage stater som Afghanistan, da statens manglende legitimitet skabte intern uro og derved kunne terrororganisationerne lettere gemme sig.

Ud fra et idealistisk sikkerhedspolitisk synspunkt kan man argumenterer for, at USA valgte at gå ind i Afghanistan for at beskytte civilbefolkningen såvel som verdenssamfundet ved at udrydde Osama Bin Laden og terroristerne og derved bortskaffe den potentielle trussel hans organisation stod for.

I Irak kan der ud fra et idealistisk synspunkt argumenteres ud fra et princip-politisk aspekt, hvor USA's motiv var at skabe en human og redelig regering i Irak – altså et demokratisk styre, hvorved det ikke kun vil gå samfundet i Irak bedre, men også forholdet mellem Irak og USA. Nye handelsmuligheder ville åbne sig og der vil opstå en økonomisk interdependens, som i sidste ende

vil afholde Irak fra at gå i krig igen. Motivet må herved være at skabe et præventivt grundlag for at hindre fremtidige konflikter ved at skabe et fredelig og demokratisk afhængighedsforhold til Irak. Derudover herskede der mistanke om, at Irak var i besiddelse af masseødelæggelsesvåben, hvilket også udgjorde en klar trussel for verdensfreden. Ved at gå ind med hård magt i Irak og stille et ultimatum, hvorved FN ville få adgang til de eventuelle masseødelæggelsesvåben og destruere dem, kunne de sikre den nok største trussel mod verdens civilsamfund.

Krigene i Afghanistan og Irak var et udslag af neokonservatismen, som slog igennem i amerikansk udenrigspolitik med krigen mod terroren. Neokonservatismen har samme mål om verdensfred via kollektiv sikkerhed som liberalisterne har, men neokonservatismen viger ikke tilbage fra at bruge militær magt, herunder også præventiv militær magt, for at sikre udbredelsen af amerikanske og vestlige værdier og demokrati gennem en stærk amerikansk stat. Den idealistiske teoris grundtanke er, at når først alle lande er demokratiske, vil der ikke længere være brug for magtudøvelse. Denne teori passer også på krigen i Libyen, hvor målet var at støtte en svag oprørsorganisation imod et autokratisk regime, for derved at fremme demokrati i landet.

3.4 Delkonklusion:

Ud fra en neorealitisk teori var baggrunden for USA's krigsførelse i Mellemøsten ønsket om at opretholde positionen som unipolær supermagt i det internationale hierarkiske system. Derfor var det nødvendigt at forhindre, at en regional stormagt kunne opstå og at USA's behov for olie kunne imødekommes på rimelige vilkår. Man kan her fremhæve de udenrigsøkonomiske og prestige-politiske aspekter. Ud fra en realistisk teori var USA's formål med krigen i Mellemøsten at varetage egne interesser i en anarkistisk verden, hvor konflikter altid vil opstå i mangel af en magtbalance mellem stater med modsatrettede interesser. Disse konflikter kan enten være mellem civilisationer jfr. Huntington eller geografisk betingede jfr. Buzan.

Ud fra en idealistisk teori er baggrunden for USA's krigsførelse i Mellemøsten ønsket om at opretholde verdensfreden ved at forstærke interdependensen og udbrede de vestlige demokratiske værdier. Forud for krigen var FN's sikkerhedsråd involveret i form af vedtagelse af resolutioner og FN-mandater (undtaget Irak-krigen 2003) til den militære invasion, hvilket legitimerer USA's anvendelse af militær magt. Man kan her fremhæve de princip-politiske og sikkerhedspolitiske aspekter indenfor USA's førte udenrigspolitik.

4. En vurdering af mediernes betydning i forhold til USA's krige i

Mellemøsten

Et vigtigt aspekt af USA's krigsførelse i Mellemøsten er påvirkningen fra "den fjerde statsmagt" – medierne. Når der skal føres krig, er et af politikernes stærkeste midler at have sikret sig mediernes opbakning, hvorved de dels får deres argumenter ud i offentligheden, og dels får en generelt positiv mediedækning under krigsforløbet. Medierne er nemlig den mest effektive direkte formidler mellem politikerne og befolkningen. Får man mediernes opbakning, får man typisk folkets opbakning, hvilket i moderne politik er en ret afgørende parameter. På den anden side har medierne en interesse i at optimere antallet af læsere og ønsker derfor så stor en rolle som muligt. Men betydningen af mediernes rolle under en konflikt kommer ifølge den britiske forsker Piers Robinson⁶⁰ an på henholdsvis den politiske enighed og den fastlagte politik i de krigsførende nationer. Dette kan illustreres i følgende figur:

Graden af konsensus blandt politiske beslutningstagere	Medie-stat relationen	Mediernes indflydelse som selvstændig aktør	Mediernes rolle
Konsensus blandt beslutningstagere	Medierne operere indenfor den politiske konsensus	Ingen indflydelse	Medierne støtter op om krigen
Ikke konsensus blandt beslutningstagere	Medierne operere indenfor den politiske diskussion af forskellige synspunkter	Begrænset indflydelse	Medierne reflekterer den eksisterende uenighed blandt politiske beslutningstagere
Ikke konsensus blandt beslutningstagere, ikke fastlagt politik på området og kritisk mediedækning	Medierne vælger side i debatten og bliver en aktør i sig selv	Mulighed for stor indflydelse	Medierne har indflydelse på regeringens politik

Efter Piers Robinson (2001): "Theorizing the influence of media in world politics"⁶¹

4.1 Vurdering:

I forbindelse med Golfkrigen havde USA en klar intention om at forhindre et Kuwait under irakisk styre og man havde stort set opnået konsensus blandt beslutningstagerne. Medierne havde

⁶⁰ Finn Rasmussen: "Massemedier og politisk kommunikation" Columbus, 2007 – side 188, kolonne 2

⁶¹ Finn Rasmussen: "Massemedier og politisk kommunikation" Columbus, 2007 – side 186

derved ingen eller en ret begrænset indflydelse på de politiske beslutninger, som blev truffet i relation til krigen. Mange anser endda mediernes dækning af Golfkrigen som en af de mest ukritiske dækninger i nyere tid⁶² og især de amerikanske medier lod sig styre af de militære ledere og beslutningstagere⁶³. Militæret benyttede sig under Golfkrigen af det såkaldte "pooling system"⁶⁴, hvor særligt udvalgte journalister i princippet skulle have fri adgang til informationer om krigens forløb samtidigt med, at de var under militær beskyttelse - men realiteten var, at de militære styrker herved kunne kontrollere de informationer, journalisten opsamlede. Militæret fik også ret til at censurere indholdet af de informationer journalisterne kom i besiddelse af, idet krigen helst skulle fremstå som "ren", så der ikke opstod kritik eller modstand på hjemmefronten.⁶⁵

I forbindelse med den ukritiske mediedækning kom der flere eksempler på manipulation af journalisterne og falske informationer hjem til den amerikanske befolkning. For eksempel lykkedes det militæret med beskrivelser af de såkaldte "smart bombs" (som var højteknologiske præcisionsbomber) at skabe et indtryk af en nærmest "ren" og udrabelig krig, da det angivne antal dræbte soldater og civile tab ved brug af disse bomber var minimale. Imidlertid viste det sig efterfølgende, at disse bomber kun udgjorde ca. 6% af det samlede antal bomber, som de militære styrker anvendte under krigen.⁶⁶ Selv Kuwait udnyttede mediernes ikke-eksisterende selvstændighed og plantede en fiktiv historie hos de amerikanske journalister om irakiske tropper, som angiveligt skulle have fjernet nyfødte babyer fra et hospital i Kuwait. Med denne historie opnåede Kuwait yderligere støtte og medlidenhed blandt det amerikanske folk, da de irakiske tropper derved blev anset som ubarmhjertige og kyniske.

Mediernes rolle i krigen mod Afghanistan minder ganske meget om mediernes rolle i Golfkrigen. Der var en klar politisk konsensus med opbakning fra store dele af befolkningen og medierne efter terrorangrebet 9/11, hvor der herskede en generel hævngherrighed i det amerikanske samfund. På krigsfronten benyttede man sig også af "pooling-systemet", men her var kontrollen af journalister ikke helt så effektiv, da de også kunne komme ind i Afghanistan fra nabolande, der var udenfor den amerikanske kontrol.⁶⁷ Derfor kom der flere nyheder om sårede og dræbte civile hjem til USA end der gjorde i forbindelse med Golfkrigen, hvilket altid har været noget af det mest ømtålelige i amerikansk politik ("body-bag"-syndromet). Den amerikanske regering kunne ikke forhindre

⁶² Finn Rasmussen: "Massemedier og politisk kommunikation" Columbus, 2007 – side 185, kolonne 2

⁶³ Finn Rasmussen: "Massemedier og politisk kommunikation" Columbus, 2007 – side 185, kolonne 2

⁶⁴ Finn Rasmussen: "Massemedier og politisk kommunikation" Columbus, 2007 – side 188, kolonne 1

⁶⁵ Finn Rasmussen: "Massemedier og politisk kommunikation" Columbus, 2007 – side 189, linje 2

⁶⁶ Finn Rasmussen: "Massemedier og politisk kommunikation" Columbus, 2007 – side 189, linje 2

⁶⁷ <http://www.socialister.dk/avis/visartikel.asp?art=21117> d. 12.12.2011

disse nyheder på grund af informationsmedier som e-mails, SMS'er og billeder via mobiltelefon, som blev sendt hjem fra både soldater og journalister. Men for at sætte visse begrænsninger på de hjemsendte nyheder indgik den amerikanske regering en aftale med flere store TV-selskaber i USA, om aldrig at vise direkte meddelelser fra Osama Bin Laden for at reducere risikoen for eventuelle radikale muslimske aktioner mod USA.

I Irak krigen havde medierne til at starte med en ret behersket og supporterende rolle, men som krigen udviklede sig og politiske diskussioner og kritikere begyndte at melde sig, fik medierne en mere markant rolle. Dette forstærkedes med en stigende grad af kritik, da medierne kunne konstatere, at det oprindelige grundlag for krigen viste sig ikke at holde for en nærmere prøvelse - man fandt ikke masseødelæggelsesvåben og heller ingen beviser på nogen nævneværdig forbindelse til al-Queda. På den baggrund begyndte befolkningens støtte til krigen at svinde. Denne tendens blev også bestyrket ved de betydelige tab, der allerede var lidt og fortsat ville blive lidt, hvis krigen blev ved. Befolkningen havde i den forstand lagt 9/11 terroraktionen bag sig og ønskede ikke mere krig - i hvert fald ikke mod nogen, der ikke var al-Queda relateret eller udgjorde en trussel med masseødelæggelsesvåben. Medierne påvirkede deres læsere med en stærkt reduceret folkelig opbakning til den førte politik til følge. Medierne blev en magtfuld aktør i sig selv og fik en grad af indflydelse, der ofte betegnes som "CNN-faktoren"⁶⁸ som henviser til TV-kanalen CNN og dens nyskabende måde at formidle nyheder fra krige via direkte "live" TV optagelser.

Ved selve fronten benyttede man sig af et andet system for journalisterne - den såkaldte "embedded journalism". Her var op mod 500 journalister personligt med helt ude ved fronten og fik derved et indblik i krigsførelsen, som ellers kun de militære styrker havde adgang til førhen. Journalisterne fik her en mere direkte adgang til informationerne end ved "pooling-systemet" i Golfkrigen. Det er dog vigtigt at holde sig for øje, at journalisterne var tilknyttet militære enheder og derfor kun fik informationer til rådighed fra disses aktioner og derfor kun kunne dække en mindre del af krigen. Dette system blev anset som en succes, da det skabte enorm sympati hos den amerikanske befolkning og fik sat menneskelige billeder på krigen.⁶⁹ Der rejstes dog også kritiske røster om, at journalister, der "kommer så tæt på" soldaterne og de kæmpende enheder, nærmest bliver ét med disse og derfor mister deres uafhængighed og kritiske sans.

⁶⁸ Finn Rasmussen: "Massemedier og politisk kommunikation" Columbus, 2007 - side 18, linje 10

⁶⁹ Finn Rasmussen: "Massemedier og politisk kommunikation" Columbus, 2007 - side 186, linje 16

Mediernes rolle i krigen i Libyen befinder sig et sted i midten af de førnævnte roller. Der var ikke fuld konsensus blandt politikerne og befolkningen havde ligeledes delte meninger. Medierne havde derfor betydelig mulighed for at operere indenfor den politiske diskussion af forskellige synspunkter hvorved de vil kunne afspejle den eksisterende uenighed blandt politiske beslutningstagere.

4.2 Delkonklusion

Politikere og militære beslutningstagere vil som udgangspunkt være afhængige af, eller ønske at have befolkningens opbakning til militære aktioner, der typisk er forbundet med enorme udgifter og store risici for dræbte og sårede soldater. En vigtig faktor i den forbindelse er samspillet med og påvirkningen af - eller fra - "den fjerde statsmagt": medierne. Men betydningen af mediernes rolle under en konflikt afhænger ifølge den britiske forsker Piers Robinson meget af bl.a. graden af konsensus blandt politiske beslutningstagere. Ved beskrivelserne af forskellene på graden af konsensus i f.eks. Golfkrigen og Afghanistan-krigen på den ene side og Irak-krigen på den anden side, belyses hvor stor forskel, der kan være på, om medierne i det væsentlige blot opererer indenfor den politiske konsensus eller kommer til at indtage en mere diversificeret rolle med en kritisk tilgang til beslutningstagernes argumenter og motiver m.v. og med et potentiale til at blive selvstændig aktører.

5. Konklusion:

USA har siden 1990 været stærkt involveret i Mellemøsten. Først i Golfkrigen for at forhindre at Kuwaits oliereserver kunne finansiere yderligere irakisk aggression. Dernæst i Afghanistan og Irak i krigen mod terror efter at USA for første gang blev angrebet på egen jord og senest i luftkrigen i Libyen for at beskytte det libyske folk mod folkemord og forhindre at store flygtningestrømme til Tunesien og Egypten ville kunne besværliggøre oprørsbevægelsernes fremskridt i disse lande.

Præsidenterne Bush sr., Bush jr. og Obama har alle formået at få det amerikanske folks opbakning til deres "respektive" krige ved i deres taler at appellere til den amerikanske exceptionalistiske identitet, hvor USA som eneste supermagt i verden er garanten for frihed og verdensfred. Bush sr. men især Bush jr. formår at få det amerikanske folks følelsesmæssige opbakning ved at appellere til folkets stolthed, hævnfølelse, frygt og sorg. Obama søger at få den folkelige opbakning med brug af appeller til folkets følelser men især ved brug af fornuftsprægede argumenter. Årsagerne til USA's militære involvering i Irak, Afghanistan og Libyen kan diskuteres ud fra flere IP-teorier: Neorealistisk teori, hvor USA's primære interesse er at opretholde positionen som unipolær

supermagt i det internationale hierarkiske system. Realistisk teori, hvor USA's interesse primært er at varetage egne interesser i en anarkistisk og evigt konfliktfyldt verden samt idealistisk teori, ifølge hvilken USA ønsker at opretholde verdensfreden ved samarbejde, forstærket interdependens og udbredelse af vestlige demokratiske værdier. Medierne – den fjerde statsmagt – er som bindemidlet mellem beslutningstagerne og befolkningen af afgørende betydning for om militære aktioner får befolkningens opbakning eller ej. Men omfanget og karakteren af mediernes rolle afhænger bl.a. af graden af konsensus blandt politiske beslutningstagere. Jo mere konsensus, jo mindre diversificeret rolle vil medierne spille og omvendt. Nye og til dels kontroversielle måder for medierne at dække krige på – f.eks. "embedded journalism" vil kunne ændre mediernes rolle og betydning i denne sammenhæng.

Efter således i 20 år at have oplevet en betydelig forøget amerikansk militær intervention i mellemøsten, vil der med Obamas mere afbalancerede holdning til USA's involvering i militære aktioner, jfr. hans "Statement on Libya"-tale, muligvis kunne forventes en ændret og mindre interventionistisk linje for den amerikanske udenrigs- og sikkerhedspolitik i de kommende år.

6. Litteraturliste:

Bøger:

- **Bjøl, Erling: "USA's historie", Gyldendal, 2005**
- **Branner, Hans: "Global Politik", Columbus, 2006**
- **Rasmussen, Finn: "Massemedier og politisk kommunikation", Columbus, 2007**
- **Kennedy, Paul: "The Rise and Fall of Great Powers", Random House Inc, 1989**

Hjemmesider:

About.com: US Government Info:

<http://usgovinfo.about.com/od/thepresidentandcabinet/a/souhistory.htm> d. 10.12.2011

CIA, The World Factbook: United States: Economi:

<https://www.cia.gov/index.html> \t " blank" <https://www.cia.gov/index.html>

DR: Sørensen, Lasse: "Libyens Premierminister: Gaddafi er død"

<http://www.dr.dk/Nyheder/Udland/2011/10/20/132139.htm> d. 08.12.2011

Gentofte bibliotekerne: faktalink: Aagaard, Charlotte: "Krigen i Afghanistan" + Fenger-Grøndahl, Malene: "Krigen i Irak" + Madsen, Stig Merrild "Golfkrigen":

<http://www.faktalink.dk.bib157.bibbaser.dk/titelliste/usat/usathele/?searchterm=afghanistan> d. 04.12.2011

http://www.faktalink.dk.bib157.bibbaser.dk/titelliste/iraa/print_iraathele/?searchterm=irak d. 04.12.2011

<http://www.faktalink.dk.bib157.bibbaser.dk/titelliste/golf/golfhele/?searchterm=golfkrigen> d. 15.12.2011

Global Security: Pike, John:

http://www.globalsecurity.org/military/ops/desert_storm.htm d. 15.12.2011

GPO acces: State of the Union:

<http://www.gpoaccess.gov/sou/index.html> d. 11.12.2011

Forsvarsakademiet: Strategisk områdestudie: Afghanistan + Strategisk betydning af "Coalition of the Willing":
http://forsvaret.dk/fak/documents/fak/fsmo/landestudier/02-03/strategisk_områdestudie_afghanistan_-_grp_02.pdf d. 04.12.2011

http://www.forsvaret.dk/fak/documents/fak/fsmo/specialer/03-04/den_strategiske_betydning_af.pdf d. 15.12.2011

Socialistisk Arbejderavis: Schou, Anders "Sandheden er krigens første offer"

<http://www.socialister.dk/avis/visartikel.asp?art=21117> d. 12.12.2011

Systime: Bryld, Carl-Johan: "Verden efter 1914"

<http://ibog.verdenefter1914.systime.dk/index.php?id=787> d. 05.12.2011

The Washington Post: The Washington post company: "President Bush Addresses the Nation"

http://www.washingtonpost.com/wp-srv/nation/specials/attacked/transcripts/bushaddress_092001.html d. 15.12.2011

Udlændingestyrelsen: "Politiske forhold, sikkerhedssituationen og menneskerettighedsforhold i Afghanistan"

http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/57889FDD-2440-4A88-BAB1-CD77A970B646/0/Afghanistan200401_rettet.pdf d. 15.12.2011

Wikipedia The Free Encyclopedea:

http://en.wikipedia.org/wiki/Pentagon_building d. 04.12.2011

<http://en.wikipedia.org/wiki/9/11> d. 04.12.2011

http://en.wikipedia.org/wiki/Osama_bin_Laden d. 05.12.2011

http://en.wikipedia.org/wiki/Saddam_Hussein d. 05.12.2011